

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Кафедра психології

Освітньо-наукова програма

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри

27 серпня 2018

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОДІАГНОСТИКА

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність : 014 Середня освіта Біологія

Спеціалізація : Психологія 34 група

Факультет соціальної та психологічної освіти

2018-2019 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни “Психодіагностика” для студентів
(бакалаврів)

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність : 014 Середня освіта Біологія

Спеціалізація : Психологія 34група

Розробники: Лівандовська Інна Антонівна, викладач кафедри психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології

Протокол від “27” серпня 2018 року №1

Завідувач кафедри психології _____(Сафін О.Д.)

© _____, 2018

© _____, 2018

1

Мета навчальної дисципліни: забезпечити загальну теоретичну підготовку бакалаврів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, що пов'язана з професійною діяльністю.

На основі оволодіння основними теоретичними поняттями поглиблювати знання щодо основних принципів та інструментів психодіагностичного дослідження, а також формування навичок проведення психодіагностичного дослідження; розвивати психологічну спостережливість, творчий підхід до рішення конкретних психолого-педагогічних ситуацій; виробити у слухачів ряд практичних умінь та навичок; сприяти становленню професійного мислення психолога; активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути такі

Завдання - ознайомити слухачів з класифікацією методів та психометричними основами психодіагностики; проаналізувати специфіку використання тестів, стандартизованих самозвітів та проєктивних методик; розкрити особливості організації та проведення психодіагностичного обстеження, а також наукового експериментального психологічного дослідження; висвітлити специфіку психодіагностики різних сфер особистості; характеризувати використання психодіагностичного інструментарію в різних сферах соціальної практики; виробити у слухачів ряд практичних умінь та навичок; сприяти становленню професійного мислення психолога; активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістрант повинен здобути такі **компетентності**

Знати і розуміти:

теоретико-методологічні принципи та психометричні основи психодіагностики; специфіку використання різних методів психодіагностики; теоретичні основи організації і проведення психодіагностичного обстеження, його основні етапи; використання психодіагностичного інструментарію в різних сферах психологічної практики та особливості психодіагностики різних сфер особистості.

Знати як діяти:

- відбирати методи для проведення певного типу дослідження, усвідомлювати їх доцільність, обмеження та переваги;
- чітко визначати, які структурні компоненти особистості діагностує кожна конкретна методика;
- у процесі відбору методик для конкретного психодіагностичного обстеження вміти визначати їх точність, надійність та валідність;
- застосовувати на практиці загальні теоретико-методологічні принципи психодіагностики;
- забезпечити дотримання всіх вимог до проведення психодіагностичного обстеження, запобігати помилкам, які можуть бути допущені непрофесіоналами;
- самостійно вести картотеку методик, за необхідності поставити задачу програмісту; проводити науково-методичну роботу: чітко визначати проблему, висувати гіпотезу, проводити науковий експеримент;
- вміти правильно сформулювати та оформити психологічне заключення;
- самостійно визначати появу високої похибки в результатах, відсіювати недостовірні протоколи;
- використовувати прийоми та способи для запобігання можливих викривлень та отримання найбільш повної інформації; систематизувати та інтерпретувати діагностичні результати, робити висновки та прогнози щодо психологічного діагнозу та запобігати помилок у його встановленні; підбирати методики для діагностичного обстеження представників різних

вікових груп;

- визначати методи та специфіку психодіагностичної роботи з особами, які мають порушення психічного розвитку та відхилення у поведінці; визначати якою мірою стандартизовані самозвіти, тестові норми можна застосовувати в певному культурному середовищі, з даним контингентом; оволодіти методами, специфікою, особливостями психолого-педагогічної психодіагностики;

- здійснювати психодіагностику основних соціально-психологічних характеристик групи, проблем динаміки розвитку, лідерства та управління з метою подальшої їх оптимізації.

Знати як бути:

- мати високий рівень професійної спрямованості,
 - проявляти сформовану позитивну Я-концепцію, особливо її соціально-професійний аспект,
 - мати високу професійну культуру (успішно виконувати професійні завдання, мати системний світогляд, професійне мислення, професійну творчість та рефлексію),

1. Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС та його розподіл у годинах

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки/спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 01 Освіта Спеціальність : 014 Середня освіта Біологія Спеціалізація : Психологія	Нормативна	
Модулів – 2	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - реферати, наукові статті		Семестр	
Загальна кількість годин - 180		5-й, 6-й	
		Лекції	
		42 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4		Практичні, семінарські	
		48 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		180 год.	
		Індивідуальні завдання: 10 год.	
		Вид контролю: залік 2 год.	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 90/90

Розподіл у годинах
Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	С р	Інд		л	п	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Предмет психодіагностики												
Тема 1. Розвиток психодіагностики історія та сучасність	16	4	4		8							
Тема 2 Психодіагностика як галузь психології	20	4	4		12							
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8		20							
Змістовий модуль II. Психометричні основи психодіагностики												
Тема 1. Психометрія в структурі психодіагностики	16	4	4		8							
Тема 2. Тест як основний психодіагностичний інструмент	14	4	4		6							
Тема 3 Організація і проведення психодіагностичного обстеження	16	4	6		8							
Разом за змістовим модулем II	48	12	14		22							
Змістовий модуль III. Психодіагностика психологічних якостей та індивідуального розвитку												
Тема 1. Психодіагностика здібностей	14	2	4		8							
Тема 2. Психодіагностика особистості	15	4	4		7							
Тема 3. Проективні методи в психодіагностиці	20	4	6		10							
Тема 4. Психодіагностика мотивації	12	4	2		6							

Тема 5. Темперамент і характер	17	4	6		7							
Тема 6 Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку	18	4	4		10							
Разом за змістовим модулем III	96	24	22		48							
Всього годин	180	44	48		90							

2. Статус дисципліни: обов'язкова

3. Передумови для вивчення дисципліни:

перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше – загальна психологія, вікова та педагогічна психологія, соціальна психологія;

перелік раніше здобутих результатів навчання – знання та розуміння закономірностей психічної діяльності людини, її вікових та індивідуальних властивостей, особливостей психічного розвитку людини в різних соціальних групах

4. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Наявність високого рівня професійної спрямованості, сформованої позитивної Я-концепції, високої професійної культури, власного стилю майбутньої професійної діяльності та професійної взаємодії.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінки **«відмінно» (А)** заслуговує слухач, який виявив всебічні, системні й глибокі знання та розуміння навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою психологічною літературою.

Зазвичай, оцінка **«відмінно»** ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять психології вищої школи, усвідомлюють значення наукових знань для організації педагогічного процесу та науково-педагогічної діяльності викладача, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних психолого-педагогічних завдань.

Оцінки **«добре» (ВС)** заслуговує студент, який виявив повне знання та розуміння навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну психологічну літературу.

Як правило, оцінка **«добре»** виставляється студентам, які засвідчили системні знання та розуміння з психології вищої школи і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

Оцінки **«задовільно» (ДЕ)** заслуговує студент, який виявив знання та розуміння основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної психологічної літератури.

Зазвичай, оцінка **«задовільно»** виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на семінарському занятті, іспиті або при виконанні тестових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка «*незадовільно*» (*Fx*) виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною психологічною літературою.

Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з психології вищої школи або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1													Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсумковий контроль	Сума Балів
Змістовний модуль I		Змістовний модуль II			Змістовний модуль III								15	10	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13			
5	5	5	6	6	5	10	10	6	5	10	6	6			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання:

Залік, стандартизовані тести, презентації, індивідуальні завдання

7. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Предмет психодіагностики

Тема 1. Розвиток психодіагностики історія та сучасність

Предмет психодіагностики Становлення психодіагностики як науки Визначні персоналії в розвитку психодіагностики Можливості сучасної психодіагностики та її завдання.

Тема 2 Психодіагностика як галузь психології

Основні поняття психодіагностики Психодіагностичний процес Етапи Поняття діагнозу у психодіагностиці Психодіагностичні завдання Вимоги до професійної підготовки психодіагноста Професійно етичні норми в психодіагностиці

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Психометричні основи психодіагностики

Тема 3 Психометрія в структурі психодіагностики

Поняття загальної та диференційної психометрії Шкалювання в психометриці Технологія конструювання тесту Адаптація діагностичних методів Надійність тестів та її обчислення Валідність, дескримінативність, особливості їх визначення та перевірки Стандартизація і норми тестових показників

Тема 4 Тест як основний психодіагностичний інструмент

Переваги та недоліки тестів Використання тестів Класифікація і характеристика тестів Методичне забезпечення тестування Рекомендації і складання комплексу методик Комп'ютеризовані і комп'ютерні психодіагностичні тести Вимоги до тестів та їх користувачів

Тема 5 Організація і проведення психодіагностичного обстеження

Послідовність проведення обстеження. Ситуативна змінна. Змінна цілі дослідження. Змінна тестового психодіагностичного завдання. Змінна особистості діагноста.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Психодіагностика психологічних якостей та індивідуального розвитку

Тема 6. Психодіагностика здібностей

Проблема здібностей. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях. Діагностика здібностей та інтелекту.

Тема 7. Психодіагностика особистості

Періоди дослідження особистості. Особистісні опитувальники. Теоретичні концепції особистості.

Тема 8. Проективні методи в психодіагностиці особистості

Сучасні теоретичні концепції в проективній психології. Історія питання. Поняття проєкції та її види. Проективні методики, їх види.

Тема 9. Психодіагностика мотивації та міжособистісних відносин

Мотивація як об'єкт психологічної діагностики. Методи діагностики мотиваційної сфери особистості. Методи дослідження груп

Тема 10. Темперамент і характер

Основні погляди на природу темпераменту. Взаємозв'язок темпераменту з властивостями особистості. Підходи до дослідження темпераменту. Зв'язок характеру з темпераментом. Акцентуації характеру та їх поведінкові прояви.

Тема 11. Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку

Психодіагностичне дослідження дітей, підлітків та юнаків. Особливості психодіагностування дітей дошкільного віку. Діагностування готовності дітей до школи. Особливості психодіагностування дітей молодшого шкільного віку (на етапі зрілого дитинства). Особливості психодіагностування підлітків та юнаків. Психодіагностика у дорослому (зрілому віці). Особливості застосування психодіагностичних методів стосовно дорослих людей.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Розвиток психодіагностики історія та сучасність	4
2	Психодіагностика як галузь психології	4
3	Психометрія в структурі психодіагностики	4
4	Тест як основний психодіагностичний інструмент	4
5	Організація і проведення психодіагностичного обстеження	6
6	Психодіагностика здібностей	4
7	Психодіагностика особистості	4
8	Проективні методи в психодіагностиці особистості	6
9	Психодіагностика мотивації	2
10	Соціометричні методи психодіагностики	6
11	Темперамент і характер	4
12	Соціально-психологічні особливості діагностування дітей дошкільного віку та молодшого шкільного віку	4
13	Соціально-психологічні особливості діагностування підлітків та юнаків, людей дорослого та зрілого віку	4
Разом		48

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та завдання психодіагностики	8
2	Хронологія становлення методології психодіагностики в персоналіях Роршах, Ескіроль, Сеген, Гальтон, Бехтерев	12
3	Психометрика Чинники успішності застосування психодіагностичних методів	8
4	Метод спостереження та методика проведення бесіди	6
5	Метод опитування Стандартизовані психологічні опитування	8
6	Дослідження пізнавальних процесів Тести загальних здібностей та інтелекту	8
7	Соціометричні методи психодіагностики	7
8	Проективні методи Малюнкові методики	10
9	Біографічні методи	6
10	Узагальнення результатів психодіагностичного обстеження	7
11	Особливості застосування психодіагностичних методів стосовно дорослих людей.	10
Разом		90

7. Індивідуальні завдання

1. Повідомлення з найновішої психологічної літератури в галузі психодіагностики. Студенти самостійно підбирають літературу з запропонованих викладачем тем і виступають на занятті протягом 5-7 хвилин.
2. Написання індивідуального дослідницького завдання .
Орієнтовні теми:
 1. Діагностика уваги дітей молодшого шкільного віку.
 2. Діагностика сприймання дітей молодшого шкільного віку.
 3. Діагностика пам'яті дітей молодшого шкільного віку.
 4. Діагностика мислення дітей молодшого шкільного віку.
 5. Діагностика мотивації молодшого школяра до навчання в школі.
 6. Діагностика емоційного стану молодшого школяра.
 7. Діагностика уваги в підлітковому віці.
 8. Діагностика пам'яті підлітків.
 9. Діагностика мислення підлітка.
 10. Діагностика уяви в підлітковому віці.
 11. Діагностика особистісної сфери підлітка.
 12. Діагностика уваги в юнацькому віці.
 13. Діагностика пам'яті в юнацькому віці.
 14. Діагностика мислення в юнацькому віці.
 15. Діагностика міжособистісних стосунків
 16. Соціометричні методи вивчення учнівського колективу

8. Форми поточного та підсумкового контролю:

Усне опитування, колоквиуми, поточне тестування, письмовий підсумковий контроль.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

Мультимедійні засоби (електронні підручники, словники, енциклопедії, відео-, та аудіо матеріали; ресурси Інтернету, мультимедійні дошки). Використання системи дистанційного навчання “Moodl”, яка є засобом отримання студентами необхідної інформації, активізації, комунікації, перевірки знань, умінь та навичок.

10 Рекомендована література

Базова

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ:Академвидав, 2009. - 2009. - 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. -2011. - 463 с.
3. Шеленкова Н.Л. Основи психодіагностики: методичні рекомендації. Умань: Софія, 2010. - 106 с.

Допоміжна

1. Бондаревська Л.Л. Діагностика значущих переживань у роботі психолога- практиканта. К.: Марич, 2011. - 63 с.
2. Дзюбо Л.В. Діагностика навчальної мотивації. К.: Шкільний світ, 2011. - 125 с.
3. Діагностичний інструментарій психолога/Упоряд. Т.Гончаренко. К.: шкільний світ, 2008. - 128 с.
4. .Скрипник Н.І. Основи психодіагностики та психокорекції. Умань: ПП Жовтий О.О., 2012.-103 с.
5. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. - 440 с.
6. Практическая психодіагностика. Ред-сост. Д.Я. Райгородский. Самара: БАХРАХМ, 2008. -667 с.
7. Психодіагностика особистості підлітка/За ред. О.Д. Кравченко. К.: Слово, 2009.- 133 с.
8. Психодіагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики// Немов Р.С.Психология. Москва.: ВЛАДОС, 2006. Кн.3.- 630 с.
9. Психодіагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики// Немов Р.С.Психология. Москва.: ВЛАДОС, 2003. Кн.3.- 640 с.
10. Руденко С.В. Методика професійної психодіагностики. К.: Шкільний світ, 2011,- 124 с.
11. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. К.: Плавник, 2006. - 144 с.
12. Терлецька Л.Г. Психодіагностика розвитку від року до десяти. К.: Плавник, 2008.-190 с.
13. Туріщева Л.В. вивчення особистості школяра і педагога: діагностика, практичні рекомендації. Х.: Основа: Тріада, 2008. - 142 с.
14. Туріщева Л.В. вивчення особистості школяра і педагога: діагностика, практичні рекомендації. Х.: Основа: Тріада, 2007. - 144 с.
15. Козловский О.В. Открой в себе гения. Донецк: ОООПКФ БАО, 2006. - 736 с.

16. Новікова І.М. Діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя. Київ: Марич, 2010. - 63 с.
17. Обдаровані діти: діагностика та супровід/ Упоряд. Т. Червонна. Київ: Шкільний світ, 2008. - 126 с.
18. Пашнев Б.К. Психодіагностика обдарованості. Х.: Основа: Тріада. 2007. - 127 с.
19. Психологічна діагностика інтелекту мислення, креативності дитини / упоряд. С.Максименко . Київ: Мікрос-СВС, 2003. 112с.

11. Інформаційні ресурси

http://socgum.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=listcats&cat_id=3081

<http://www.psy-lib.org.ua/psihodiagnostica/2-diagnostika-1.html>

http://www.e-reading.org.ua/bookreader.php/99987/Luchinin_-_Psihodiagnostika.html